SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. 86. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 29, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 29-го ВЕРЕСНЯ 1987 Ч. 186. РІК XCIV.

ЗВЕРНЕННЯ

ІЄРАРХІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ ДО: ДУХОВЕНСТВА Й ВІРНИХ В УСІХ КРАЇНАХ НАШОГО ПОСЕЛЕННЯ

В українській пресі появилися заклики Президії Світового Конгресу Вільних Українців допомогти фінансово в здійсненні скликання міжнародної комісії визначних юристів, яка розгляне на своїх сесіях документацію й переслухає свідків про голод в Україні в 1932-33 роках. Висліди цих досліджень і винесені рішення матимуть велике міжнародне значення.

Маючи завжди на увазі й завжди зберігаючи в наших серцях пам'ять про мільйони невинних українських жертв штучно викликаного голоду, ми, ієрархи Українських Церков, члени Президії Секретаріяту СКВУ, звертаємось до духовенства й вірних наших Церков із закликом допомогти їхніми щедрими пожертвами у зреалізуванні цього великого і потрібного діла.

Повна нагорода й благословення за цю трагедію прийде щойно тоді, як Україна засяде в колі вільних народів. Однак безчинно чекати до того моменту було б великою нашою провиною перед Всевишнім і перед душами мільйонів наших сестер і братів, безсердечно виморених голодовою смертю в роках 1932-33.

Факти про цей голод мусимо висвітлити на найвищому міжнародному форумі, доки є ще живі свідки й існує відповідна документація про цю найбільшу в історії Українського Народу трагедію. Діяти в цій справі мусимо разом, не відкладаючи її на пізніше.

Оцим просимо всіх вірних наших Церков виявити якнайбільше зрозуміння та жертвенности у здійсненні цього великого діла.

Хай Всевишній Господь щедро благословить вашу жертвенну дію для здійснення цього великого діла й дозволить нам усім діждатись кінця страждань наших братів і сестер на рідних землях у вільній і від нікого незалежній Україні.

Дано в Торонто, Канада, 11-го вересня 1987 року.

† **Мстислав,** Митрополит
† **Стефан,** Митрополит
† **Максим,** Митрополит
† **Василій,** Митрополит

Є. К. ЛІҐАЧОВ ВИСТУПИВ ПРОТИ КРИТИКИ Й. СТАЛІНА

Москва. — Друга особа після генерального секретаря ЦК КПСС Михаїла Ґорбачова, Єгор К. Лігачов, член Політбюра, долучився до категорії тих осіб в компартії, які критикують напали на колишніх совєтських лідерів, зокрема Йосифа В. Сталіна і Леоніда Брежнєва. Він особливо скритикував появу двох публікацій в цій справі, автори яких використали існуючу тепер політику „гласности", тобто більш відкритого суспільства і „демократизації" СССР в загальному.

У відкритій промові до совєтських журналістів, яка ніколи не була опублікована, але текст якої пролістався на Захід підпільним шляхом, Є. Лігачов спротивився, що деякі автори висловлюються про колишніх керівників КПСС, як про звичайних кримінальників, забуваючи, що вони зробили дуже багато для розвитку і закріплення совєтської влади та поширення її впливів у цілому світі. Особа, яка брала участь у зустрічі журналістів з Лігачовим і яка, очевидно, не бажала бути названа, заявила кореспондентові газети „Ню Йорк Таймс" Филлипові Тавбманові, що заввага Лігачова викликала надиво дуже гостру виміну думок.

Особливо обурився редактор газети „Московскіє Новості" Єгор Яковлєв, якого Лігачов скартав за поміщення приязного посмертного спомину про письменника Віктора П. Нєкрасова, викиненого з компартії в 1972 році який опісля виїхав закордоном і 3-го вересня цього року помер у Парижі. Яковлєв встав, не просивши голосу, і гостро обороняв своє становище в тій справі. Така ситуація не була можливою ще кілька років тому та ще й у присутності такого партійного апаратчика, як Лігачов. Про смерть і письменницьку діяльність Нєкрасова замітку помістив також популярний в СССР журнал „Огоньок", редактором якого є Віталій Коротич.

Добре поінформовані кола в Москві кажуть, що Є. Лігачов репрезентує в Політбюро реакційну фракцію лідерів, які не дуже задоволені процесом „демократизації" в СССР, що їх започаткував М. Ґорбачов. Не слід виключати, кажуть політичні спостерігачі, що він, Лігачов, буде черговим лідером комуно-московської імперії, якщо Ґорбачову поховзнеться нога, або його експериментальна політика натрапить на непередбачені труднощі в керівництві.

Покищо не відомо як сприйматимуть прихильники М. Ґорбачова в Центральному Комітеті КПСС і Політбюро виступ Лігачова, який закликав до більш поміркованого й обережного підходу в оцінці минулих історичних подій і пов'язаних з ними осіб, включно з керівними кадрами. „Ми не можемо дозволити собі на допущення негативного підходу до тих осіб і цілої ґенерації, яка будувала соціялізм і обороняла його у завзятих боях з фашизмом й імперіялізмом", — заявив Є. Лігачов і тим самим поставив себе в ряди тих совєтських керівників, для яких не повинно бути місця в політичній ієрархії, якщо політика М. Ґорбачова має здобути довір'я в народних масах, і буде діяти, — кажуть політичні спостерігачі й аналітики.

Німецька преса інформує про конґрес „Церкви в потребі"

Джерзі Ситі, Н. Дж. — На початку вересня відбувся в місцевості Кеніґсштайн, Західня Німеччина, міжнародний конгрес організації „Церква в Потребі", в якому завжди беруть участь також українські представники.

В обширному звітуванні, що його помістив щоденник Західньої Німеччини „Франкфуртер Альґемайне Цайтунг" сказано, що темою цьогорічного конгресу була 70-та річниця жовтневої революції, а з цим балянс для церкви. Рівночасно з цією річницею, однак, в наступному році, як пише кореспондент Пітер Шільдер, припадає 1000-річчя Хрищення Київської Руси. Саме про ці дві ідеології, які суперечать собі, була мова на конгресі.

Німецький журналіст точно звітує про доповідь Архимандрита Любомира Гузаря, який вияснив учасникам так часте тепер помилкове твердження, що хрищення Київської Руси, — це хрищення Росії. При тому він звернув увагу на те, що в наступному році 1000-річчя буде головно відзначуване на терені СССР в Москві, а про духових дітей Київської Русі, українців і білорусинів, не буде навіть мови. Білоруська церква була знищена ще за царських часів. Українська Православна Церква в двадцятих роках того сторіччя, а Українська Католицька Церква заборонена на терені СССР від 1949 року. Архимандрит Л. Гузар у зв'язку з тим закинув московському патріярхові, що плянуючи такі святкування 1000-річчя він зовсім не діє в екуменічному дусі, коли відкидає правду про уведення християнства.

Поруч із цією ключевою доповіддю українського духовника, про яку німецький звітодавець найбільше інформує, промовцями на конгресі були німецькі професори університетів із Мюнхену, Кеніґсштайну і Ґіссену. Перший із них проф. Рот дав перегляд атеїстичної пропаґанди на протязі 70-ох років від жовтневої революції і прийшов до заключення, що й тепер від часу „панування" Ґорбачова, нічого суттєвого в ній не змінилося. Проф. Р. Ґруліх схарактеризував труднощі, що їх постійно має Католицька Церква на терені Литви і які перешкоди мала вона при відзначуванні 600-ліття християнства в Литві

Хоча майже всі доповідачі, зокрема український представник, не дали на конгресі великої надії на покращання релігійного питання в СССР, а радше вказували на дальше переслідування вірних, пише „Франкфуртер Альґемайне Цайтунг", то останній доповідач, проф. Гампель, вказував на відродження релігійности в совєтській літературі, і поміж інтелектуалами, вплив християнських ідей на російську культуру і на гостинність совєтських духовників та їхню працю для миру.

КАНДИДАТИ НА ПОСТ ПРЕЗИДЕНТА ВИСТУПАЮТЬ З ОБІЦЯНКАМИ

Вашінгтон. У п'ятницю, 25-го вересня, тут під час своїх виступів два кандидати від Демократичної партії на пост президента ЗСА, Майкл Дукакіс і Ричард Ґепгардт виклали свої зовнішньополітичні погляди.

На думку кореспондента газети „Ню Йорк Таймс" Робіна Товнера, оба претенденти постаралися зайняти в справах міжнародної політики і особливо оборони „золоту середину", яка, з одної сторони, не відштовхне численних лібералів, а з другої розвіє сумніви щодо наміру демократів захищати Америку.

Губернатор Массачусетсу М. Дукакіс заявив, що З'єднані Стейти „більше не можуть грати ролю одинокого ковбоя", і повинні координувати свої зусилля зі всім міжнародним демократичним суспільством. Для цього, за словами Дукакіса, Америка повинна бути твердою, сильною і виявляти велику турботу про долю людства.

Оба претенденти заявили про повну підтримку мирного пляну для Центральної Америки, запропонованого президентом Коста Ріки Оскаром Аріясом. „Я буду настоювати (на випадок вибрання президентом) на участи З'єднаних Стейтів у центральноамериканській мирній програмі", заявив Ґепгардт. Дукакіс пішов ще далі і сказав, що президент Коста Ріки О. Аріяс заслуговує Нобелівської премії миру.

Оба кандидати висловилися за ратифікацію майбутнього американсько-совєтського договору про ліквідацію ракет середньої дальности в Европі. Ґепгардт заявив, що треба продовжувати початий процес. За його словами, уже за наступної вашінгтонської адміністрації можна досягнути домовлености про 50-відсоткове зменшення стратегічних зброєнь.

Явно граючи на настроях ліберального крила Демократичної партії, Дукакіс заявив, що має намір настоювати на забороні випробувань і розміщень у космосі елементів системи стратегічної оборонної ініціятиви, а також на повному припиненні підземних нуклеарних випробувань.

Ґепгардт запевнив, що після вибрання його президентом він запропонує загальну заборону на хемічну зброю і буде добиватися зменшення звичайних озброєнь. „Ґорбачов запропонував почати переговори про зменшення звичайних видів зброї, сказав Ґепгардт. Ми повинні піймати його на слові і змусити підкріпити слова ділом".

Дукакіс визнав необхідність переговорів, але разом з тим заявив про потребу збільшення звичайного військового потенціялу НАТО для того, щоб досягнути рівня Варшавського Пакту. Він висловився проти зменшення видатків на оборону, що, на думку репортера Р. Товнера, явно не відповідає загальній лінії демократів на попередніх виборах.

Знаючи про популярність на Півдні сенатора з Джорджії Сема Нанна, який відмовився від участи в президентській кампанії, Ґепгардт бажаючи притягнути прихильників Нанна на свою сторону, заявив: „Претендент на пост президента від Демократичної партії не може в один і той же час виступати проти нових систем зброї і розраховувати на довір'я американців. Якщо ми проти сильної оборони, ми негідні зайняти місце в Білому Домі".

Появився четвертий підручник катехитичної серії „З нами Бог"

Чикаґо (УКОРН). — З ініціятиви Українського Католицького Осередку Релігійного Навчання видано тут четвертий підручник катехитичної серії „З нами Бог".

Це найновіше видання, під заголовком „Обіцянка" задумане для вжитку четвертої-п'ятої кляси у школах українознавства та цілоденних парафіяльних школах, де навчання релігії ведеться українською мовою. Цей підручник уживається разом з „Новим Завітом", виданим у Римі Українським Католицьким Університетом 1983 року. Учні в цьому річнику вивчають Новий Завіт і в кожній лекції є задачі, в яких відсилається дитину до Святого Письма за відповідями. Це видання багатоілюстроване, а особливо збагачене різними ілюстраціями до теми тисячолітньої спадщини Української Церкви.

Серія „З Нами Бог" первісно появилася в англійській мові, у видавництві Східньо-католицької конференції епархіяльних директорів релігійного навчання, при співпраці закарпатських, мелхітських та українських епархій. В 1980 році почали перекладати цю серію на українську мову та пристосовувати до вжитку в українських школах о. Андрій і Галя Чировські, які опрацювали перші три підручники, п.з. „Пізнаваймо", „Життя" і „Разом", як рівнож три книжечки для малювання п. з. „Малюємо: Недільні Євангелія", „Малюємо Празники" і „Малюємо: Літургія". Найновіший том цієї серії, п.з. „Обіцянка", появився під редакцією о. А. Чировського. Основний переклад зробив о. Михайло Кузьма, а мовну коректу перевели представники різних епархій ЗСА і Канади, під проводом митрополичої комісії для катехизації в українській мові, в склад якої входили крім о. Чировського, о. Роман Мірчук, о. Петро Ґаладза, о.диякон д-р Андрій Онуферко та сестра Іринея Ганкевич, ЧСВВ.

Четвертий підручник серії „З Нами Бог" помогли уфундувати Владика Інокентій Лотоцький, українська католицька парафія Богоявлення Г.Н.І.Х. в Рочестері, Н. Й. та Перший український щадничий Банк „Певність" в Чикаґо. Цим добродіям належиться щире признання за їхнє зрозуміння важливости катехитичних матеріялів для виховання свідомої української християнської молоді.

Усі видання Українського Католицького Осередку релігійного Навчання можна замовляти в книгарні „Ставропігія", при 2226 W. Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622 або телефонувати на число (312) 276-0774.

УІА відзначить ген. М. Кравцева і суддю Б. Футея

Ню Йорк. — Український Інстититу Америки повідомляє, що цього року відзначить на святочному бенкеті окремими грамотами визначних українців, якими тим разом будуть генерал Микола Кравців і суддя Федерального суду Боган Футей.

Бенкет відбудеться тут в готелі Плаза, при 5-ій авеню і 59-ій вулиці, в неділю, 15-го листопада, о год. 12:30 по полудні.

Рада Директорів УІА, проголошуючи прізвища обидвох визначних українців, підкреслює їхній великий вклад у американське публічне життя, генерала М. Кравцева як військовика а суддю Б. Футея, як політичного діяча. Обидва вони вийшли із свідомих українських родин нових іміґрантів, які поселилися в ЗСА після Другої світової війни та вибилися на високі становища завдяки своїй наполегливій праці і здібностям.

Обидва визначені були у молодих роках активними членами українських молодечих організацій, ген. М. Кравців у Пласті, а Б. Футей в СУМА.

Грамоти відзначення УІА вручить в часі бенкету президент Українського Інституту Америки інж. Володимир Назаревич.

В АМЕРИЦІ

ВІЙСЬКОВЕ МЕДИЧНЕ дослідження виказує, що молоді мужчини, які мають симптоми анемії, спричиненої надміром у крові серпов'яних червоних тілець („сікл сел анімія") є наражені в 40 разів більше на смерть під час надмірних фізичних вправ. Знавці запевняють, що люди з познаками цієї хвороби не будуть мати жадних проблем у звичайному щоденному житті. В більшості на цю хворобу хворіють негри, бо аж 8 відсотків чорного населення Америки.

ЯК ПОДАЮТЬ ОЗНАЙОМЛЕНІ в цих справах джерела з Вашінґтону, то закриття Державним департаментом інформаційного палестинського бюра у Вашінґтоні з уваги на пов'язання з терористом є радше політичним кроком, а не турботою щодо тероризму. Виявляється, що зроблено це під тиском Американсько-ізраїльського комітету громадських справ, сильно впливової організації у Вашінґтоні, та Американсько-жидівського конґресу.

В СЕРЕДУ, 23-ГО ВЕРЕСНЯ ц.р. в Ню Йорку дебютувала нова газета-тижневик, призначена для Мангеттену під назвою „Ню Иорк Обзервер". Тижневик вийшов з ворожою настановою до нюйоркських спекулянтів реальностями, власними статтями відомих дописувачів й без сторінки присвяченої товариським пліткам. Видавцем і власником газети є Артур Л. Картер.

ВЖИТТЯ НОВОЇ СИРОВАТКИ до щеплення проти бактерії, поширеної між новонародженими немовлятами, могло б припинити 13,000 випадків важких захворінь в ЗСА кожного року. Ці твердження зроблені на підставі вивчення д-ром Юґані Есколя з Крайового публічного інституту здоров'я в Гельсінках столиці Фінляндії. Чи дозволять на вживання цього ліку в ЗСА наразі ще не відомо.

КРАЙОВІ ЗУСИЛЛЯ У БОРОТЬБІ з наркоманією післали нову хвилю злочинців у федеральні тюрми, які й так вже є переповнені, — твердять урядовці Департаменту справедливости. У наслідок того Федеральний уряд мусить подвоїти число тюремних приміщень. За словами експертів, такі явища повторяються досить часто, коли політики реаґують на домагання громадян і одобрюють непродумані закони. Закон сильнішої строгости з наркоманами одобрили, але не подумано над тим, де приміщувати нових злочинців.

КОМІСІЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ при Об'єднаних Націях в Ню Йорку повідомила, що відкриття архіву для дослідників про воєнні злочини під час Другої світової війни відложено до наступного місяця. Незважаючи на те, що комісія засідала у вівторок і середу, 22-го і 23-го вересня ц.р. їй не вдалось виробити нових правил для відкриття архівів.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ повідомив, що ЗСА вислали понад 2,000 газових масок до Чаду минулого місяця, бо є затурбовані можливістю, що Лівія вжиє або й вже вжила хемічну зброю у війні проти Чаду. Турбування Уряду ЗСА посилились тому два тижні, коли Лівія домовилась з Іраном про доставу мін совєтського виробу в заміну за хемічну зброю і вже є потвердження про їхню доставу.

ПІСЛЯ ДЕЯКИХ ВАГАНЬ Пентагон в четвер, 24-го вересня ц.р., почерез своїх речників офіційно визнав, що секретар оборони Каспар Вайнберґер прибув до Савдійської Арабії. Вайнберґер, який відвідує країни Перської затоки, від початку оповив свою поїздку таємницею не дозволяючи навіть кореспондентам з Вашінґтону його супроводжати. Вістку урядовці Пентагону потвердили аж після того як теґеранське радіо оповістило про його приїзд, додаючи, що метою поїздки є „поширення американських впливів".

Фільм „В'язень Христа ради" висвітлять в Елізабеті

Елізабет, Н. Дж. — Кіностудія Ярослава Кулинича демонструватиме тут кольоровий звуковий фільм п.з. „В'язень Христа ради" про життя покійного Блаженнішого Патріярха і Кардинала Йосифа Сліпого, від дитинства аж до смерти, включно з величними похоронами у Римі.

Фільм висвітлюватимуть в неділю, 4-го жовтня ц.р., о год. 5-ій по полудні в приміщенні української католицької церкви св. Володимира при 309 Ґрір авеню.

Чистий дохід з фільму призначений на закінчення фільму „Україна в огні", який охоплює все минуле України — від княжої доби по сьогоднішні. Цей фільм знаходиться в кінцевій стадії продукції і тому вимагає додаткових фондів, яких кіностудія, очевидно, немає. Імена жертводавців будуть зазначені на фільмі і опубліковані в пресі. Тому щоб фільм став в скорому часі доступний для української спільноти, зокрема молоді, шкільництва, бібліотек тощо, треба підтримки спільноти, бо тільки спільними силами можна добитися успіху.

Пожертви слід висилати на адресу: Film Fund for "Ukraina v Ohni", No. of Account 9965, Self Reliance (N.Y.) FCU, 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003.

В Ню Гейвені виставили драму про Чорнобиль

Ню Гейвен, Конн. — Тут в театрі університету Ейл поставили вперше в ЗСА п'єсу совєтського журналіста, члена редколеґії „Правди" Владіміра Ґубарієва п.н. „Саркофаг", дія якої відбувається безпосередньо після вибуху реактора в Чорнобилі і яка описує бюрократизм і недбалість, які проявились при трагедії в Чорнобилі.

П'єса, що була вже поставлена раніше у Західній Німеччині і в Англії та мала там прихильні критики, в першу чергу з уваги на одвертість з якою автор подав свій сюжет, є фактично написана у жанрі „докудрами", бо В. Ґубарієв, як журналіст, був одним із перших на місці нещастя. Помимо того на думку театрального критика „Ню Йорк Таймсу", який обширно пише на тему прем'єри „Саркофагу", п'єса є нудна, а її постановка в театрі Ейл дуже пересічна.

Критик уважає також, що автор не зумів віддати відповідно сильно цілої величини трагедії в Чорнобилі і тому рецензент думає, що п'єса є в першу чергу цікава тим, що змушує застановитися чи її автор, описуючи події в лікарні для вмираючих від радіяції, справді „Саркофагом" дає доказ „гласности", чи він лише створив ілюзію „гласности", вигідну для теперішних заходів СССР „замилити очі" Заходу.

В загальному критика п'єси „Саркофаг" пера Френка Річа є куди гостріша, як були оцінки цієї п'єси в европейській пресі.

ДОПОВІДЬ ПРО ХРИЩЕННЯ

Пассейк, Н.Дж. — Історик д-р Богдан Корчмарик виголосить доповідь в насвітленню архівних документів про „Тисячоліття Хрищення України та оборона правди" в суботу, 3-го жовтня ц.р., в Керґонксоні, Н.Й., і в неділю, 4-го жовтня в Пассейку, Н.Дж. По доповідях буде дискусія і можливості отримати копії матерялів.

У СВІТІ

ГУБЕРНАТОР НЮЙОРКСЬКОГО стейту Маріо Квомо відвідавши минулого тижня жидівську синагогу в Москві з нагоди свята Рош-Гашана, стрінувся там з багатьма „рефюзниками", яким совєтський еміґраційний уряд не хоче видати візи на виїзд до Ізраїля чи інших країн на Заході. На питання кореспондентів, що спонукало його, католика, брати участь у святкуваннях жидівського свята, Квомо відповів, що він своєю присутністю хотів підкреслити гостроту жидівського питання в СССР. Після відвідин Ленінграду, губернатор Квомо повернувся в суботу до Ню Йорку.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ Єгипту Есмат Абдель Меґуіда відвідав в офіційному характері З'єднані Стейти Америки. В кінці минулого тижня він зустрінувся з президентом Роналдом Реґеном, який запевнив єгипетського гостя, що Уряд ЗСА вестиме незмінну політику на Близькому Сході і оборонятиме в першу чергу заприязнені держави. Обидва співрозмовці обговорили справу конфлікту між Іраном і Іраком і способи, якими можна добиватися замирення. Перед тим єгипетський міністер зустрічався з державним секретарем Джорджом Шулцом й іншими американськими політиками.

У МІСЦЕВОСТІ САІДІ, ливанському місті віддаленому на 40 миль від Бейруту, невідомі терористи застрелили п'ятьма кулями з пістолі французького священика-єзуїта Андре Массе, який прибув до Ливану в 1985 році. Покищо не відомо, яка була причина вбивства священика, який не цікавився політикою і був керівником католицького університету св. Йосифа, що знаходиться в християнській частині Бейруту. Згаданого священика поховають у Саіді, згідно з бажанням родини і згодою чину, до якого він належав.

НЕЗВАЖАЮЧИ НА КОНТРОВЕРСІЇ і брак фінансів та погану адміністрацію, генеральний секретар ЮНЕСКО, Організації ООН для справ освіти, науки і культури, Амаду-Матар М'Бов знову хоче кандидувати на це становище. Очевидно, його перевибір викличе спротив багатьох держав, крім комуністичних, яким він в кожному відношенні сприяє. З'днані Стейти Америки і Великобританія не повернуться до ЮНЕСКО поки не будуть сповнені їхні вимоги і взяті до уваги поради, зокрема політичного і фінансового характеру.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД задоволений з потеплiння відносин із З'єднаними Стейтами Америки надіючись, що Уряд ЗСА знесе усі санкції, накладені на вивіз товарів до Польщі, а може навіть надасть тій країні спеціяльний статус упривілейованої держави в торговельних справах, враховуючи поправу ситуації на відтинку прав людини в ПНР. Партійні і урядові речники не є задоволені тільки активністю у зв'язку з приїздом до Польщі віцепрезидента ЗСА Джорджа Буша забороненої профспілки „Солідарність" і Римо-Католицької Церкви, яка устами свого речника підтримала підпільну „Солідарність" і погодилася взяти із Заходу фінансову допомогу, яку вона зуживатиме на харитативні цілі, в першу чергу на опіку конечно потребуючих і хворих. Єжи Урбан, речник уряду, заявив кореспондентам, що активність „Солідарности" і некомпетентні заяви багатьох осіб можуть пошкодити переговорам між урядом і віцепрезидентом Бушом.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00 Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Після відвідин Папи

Можна було згори знати, що Папа Іван Павло II, який у своїх 35-ох попередніх подорожах по світі за час свого дев'ятирічного урядування зберігав вірність своїм консервативним принципам, не приїхав удруге до Америки, щоби їх вирікатися або йти на незгідні з його принциповим становищем компроміси.

Папа приїхав не на те, щоби тут зміняти свої, відомі всьому світові, строгі консервативні погляди, а щоби їх проповідувати. Його десятиденне перебування в Америці з відвідинами різних міст було 10-тиденною місією, під час якої він проповідував Слово Боже в такій інтерпретації, яку він уважає за єдино привильну. В одному із своїх виступів — а кожний його приїзд стягав на велетенські майдани десятки й сотні тисяч вірних — він заявив, що він свідомий того, що існує в Америці багато розведених подруж. Але, казав далі, якщо розведений чоловік чи розведена жінка одружуються з іншими життєвими партнерами знову, то хоча вони залишаються членами Церкви, проте тратять право до Святого Причастя.

Папа Іван Павло II мав в Америці зустрічі із жінкою, яка виразно вимагала допущення жінок до священичого стану. Він вислухав священика, який не скривав своєї опозиції супроти обов'язуючого целібату. В своїх проповідях, виголошуваних завжди спокійним притишеним лагідним голосом, він таврував плянування родин, таврував ведення абортів, що їх утотожнював з убивством ненародженої, але живої людини, таврував заразу наркоманії та сексуалізм в американських фільмах і телевізійних показах.

Чи Папа переконав когось із противників його непорушного догматизму — один Господь знає. Вселенний Архиєрей відзначається величезним моральним авторитетом, Іван Павло II вийняткова індивідуальність, який діє чаром своєї особи і чаром своїх виступів. Але можна вичитати в часописних коментарях твердження, що насправді ця остання місійна візити Папи в Америці так само не змінила становища більшости критиків його консерватизму, як і не змінила його власних поглядів. Виступи Папи не були церковними проповідями, коли то священик нав'язує свою проповідь до перечитаного ним тількищо Євангелія. І тому, що Папа є непомильний тільки в інтерпретації Святого Письма, а може помилятися в таких справах, що їх саме заторкував у своїх виступах в Америці, то треба тільки подивляти твердість і непохитність теперішнього наступника святого Петра на апостольському престолі.

Треба подивляти цього Вселенного Архиєрея, який раз-у-раз роз'їздить по всіх континентах світу і проповідує вчення без уваги на те, чи його слухачі погоджуються з ним, чи ні. Він помилявся, коли говорив про дискримінацію муринів в Америці, бо її нема. Він помилявся, коли закликав багатих людей помагати нелеґальним іміґрантам, бо проблема нелеґальної іміґрації — надзвичайно складна, робить великий клопіт державній владі і є одною із посередніх причин робітничих страйків, бо нелеґальні робітники комплікують ринок праці. А втім, це голова вселенної Католицької Церкви, яка нараховує поверх 500 мільйонів осіб у світі, різних рас, різних національностей, чоловіків і жінок, і всі вони дивляться на голову своєї Церкви, як на людину, яка носить на своїх плечах непомірний тягар: як примирити непомильність в інтерпретації Святого Письма із помилковістю у різних актуальних справах суспільного і родинного життя. І Папа Іван Павло II свідомий того тягару. Коли він вибрав шлях твердої і непохитної віри в те, що вірить, то це його прикмета, а не хиба. І тому і залишив після своїх недавніх відвідин в Америці враження-спомин про зустріч з вийнятковою людиною високого формату, без уваги на те, чи всі погоджувалися з усіма його переконаннями.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні присилати до редакції „Свободи" разом із двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Іван Солончак

СОВЄТСЬКА ІДЕОЛОГІЯ

(На підставі статті голляндського вченого, Вілліяма ван ден Беркена, професора історії Совєтського Союзу в Утрехтському університеті, п. з. „Ідеологія і атеїзм у Совєтському Союзі")

Совєтська офіційна ідеологія характеристична своєю тотальністю, виключеністю установлюваного світогляду. Совєтська ідеологія — це ідеологія державна, вона репрезентує учення про державу, визнаване самою державою, з метою захищати інтереси цієї держави. Помилкою є утотожнювати совєтську ідеологію з філософією діялектичного матеріялізму, та з поясненням суспільних явищ спертим на історичному матеріялізмі. Право інтерпретації мають не філософи, але люди, які тримають в своїх руках владу.

Совєтська ідеологія має запевнити вплив держави на всі ділянки особистого і суспільного життя громадян. Її завданням є узасаднювати і оправдувати політику держави та запевнити нерозривний зв'язок держави з громадянами, проявом чого має бути т. зв. совєтський патріотизм. Вона має також ефективно запобігати всяким антидержавним поглядам громадян.

Совєтських громадян не оцінюють залежно від глибини їхніх знань з марксистської філософії, не осуджують за відхилення від марксистського вчення, але засуджують за невірність державі. Таким чином, для держави і для громадян совєтська ідеологія — це сукупність норм особистої та політичної поведінки.

Державний характер совєтської ідеології полягає не тільки в її стислому пов'язанні з державою, але й в тому, що її формулює і стисло контролює державний і партійний апарат. Політичний апарат держави забезпечує собі також ідеологічний авторитет. Правдивість совєтської ідеології не утверджується у відкритому спорі з представниками інших напрямків, ані її здібністю пояснювати факти. Факти, які їй не підходять, суперечать їй, не береться під увагу, промовчується або фальшується.

Вартість людини оцінюється тут її вартістю для держави, її безумовним підпорядкуванням цій державі, її громадською безликістю. В тому проявляється в першу чергу характер совєтської держави як монопольного носителя ідеологічного авторитету.

Особливе місце ідеології в Совєтському Союзі визначило також специфічний характер совєтського атеїзму. „Як ідеологічна монокультура — пише ван ден Беркен — совєтська держава не може визнати її рівнорядність не тільки в політиці, але й в сфері загального світогляду. Піти на це — означало би визнати засаду плюралізму, що було б згубним для офіційної совєтської ідеології. Усе таки там виступають дві системи ідеологічних вартостей протиставних державній ідеології: націоналізм деяких союзних республік та зв'язані з тим націоналізмом релігії. Національна самосвідомість литовців, естонців і українців, наприклад, все ще становить загрозу для совєтської держави та її ідеології, наскільки вона становить досовєтську спадщину та некомуністичні вартості вище державної ідеології".

Ван ден Беркен уважає, що то саме відноситься також і до російського націоналізму. „Совєтська державність і російський націоналізм, — пише він, — це по суті справа не та сама. Совєтський патріотизм — це зовсім не те саме, що російський націоналізм... Російська культура і російська історична свідомість в такій самій мірі загрозливе з точки бачення нормативів совєтської ідеології і так само вимагають комуністичної реінтерпретації, як історія і культура інших народів Совєтського Союзу. Очевидно, є певні ознаки подібности попередньої російської та сьогоднішньої совєтської політики, але це зовсім не означає, що російський націоналізм перетворився в ідеологію совєтської держави... Навіть російський народ повинен бути совєтизований".

В оцінці ван ден Беркена національна самосвідомість народів, що становлять складову частину Совєтського Союзу, становить для державної ідеології ще більшу загрозу, якщо ця свідомість утотожнюється з релігією. Релігія, навіть коли вона проголошує аполітичність, звучить дисонансом у совєтській ідеологічній монокультурі. Вона самим фактом свого існування протистоїть монополеві держави на формування світогляду громадян. І не віра в Бога, — вважає автор, — становить головний конфлікт у відносинах держави з релігією. „В совєтській ідеологічній системі етичні вартості не можуть окреслюватися нічим іншим як тільки інтересами держави. А оскільки ті інтереси окреслюють власть імущі, оскільки право формулювати ідеологію належить виключно їм, то до них також належить право окреслювати підстави моральности. Заперечування моральних вартостей, котрі були б вищі від державних, заперечування права громадян на незалежне від держави сумління, це найважливіша особливість совєтської державної ідеології. Таким чином, боротьба з релігійним сприйманням життя стається для совєтської державної ідеології найпильнішою необхідністю".

Совєтський атеїзм називається в совєтській імперії „науковим атеїзмом", бо він начебто спирається на діялектичному матеріялізмі. Совєтський „науковий атеїст" повинен сприймати релігію як суспільне зло. Він повинен вивчати її не тільки для того, щоби довести її повну наукову неспроможність, але й щоб ефективно боротися з нею аж до її цілковитої ліквідації, хоч негація діялектичним матеріялізмом ідеї Бо-

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Теодор Терен-Юськів

Гуцульська примадонна: Марія Стеф'юк

(З нагоди появи її платівки)

Не зважаючи на це, що на Заході, головно у ЗСА, появляються платівки мільйонами накладів (приватна ініціятива!), в Совєтському Союзі особливо в Україні, на мистецькі, рідні платівки — голод. А втім, як і появляється українська платівка, скажім, пісенна, то там мусить бути і ложка дьогтю, принаймні дещо з російських пісень. А відомо ж, що наших пісень немає на російських платівках. Такі платівкові награння, як „Лемківське весілля" М. Колесси, про яке я писав давніше, це білі круки, що на них треба чекати роками. Передусім на Україні — хоч це і неймовірне — не появилася ще і досі жаднісінька платівка з народними чи клясичними піснями наших композиторів у сольовому виконанні, де музика була б ділом тільки одного композитора, у виведенні лише одного співака чи співачки. Така платівка з піснями В. Івасюка належить до естрадного жанру.

Українські репрезентативні співаки вже давно вспіли наспівати цього роду російські платівки, але, на жаль, не українські. Можна бути радше певним, що вина тут не цілком співаків, а ворожого доручення і шовіністичної цензури. До таких наших співаків, що наспівали платівки з піснями одного чужого композитора, як Чайковського, Даргомижського, чи й інших, належать тенор Козловський, бас Гмиря чи баритон Ю. Мазурок. У музично-вокальному світі такі стилеві платівки солістів мають славу вершинних мистецьких досягнень.

Отже, поки ми діждемося платівок наспіваних нашими славними співаками, виключно із піснями пісень, наприклад, Лисенка, Людкевича чи інших, то перша ластівка, нестрічна в нас, платівка, з безконкуренційними українськими народними піснями, в лаконічному, прекрасному фортепіяновому обрамуванні Бориса Лятошинського, вкінці появилася. А саме у виконанні, тут майже невідомого, лірико-кольоратурного сопрано Марії Стеф'юк. Вона то власне, хоч у малій ролі, випала найкраще голосово на платівках в опері Г. Майбороди „Ярослав Мудрий". Наша бо співачка-примадонна уроджениця Західньої України, зі села Рожнів, Косівського повіту. Значить вона, в першій мірі, представниця Гуцульщини. Бог не поскупив їй і уроди. Нині є вона одною з найперших співачок Київської опери і, мабуть, перша та єдина співачка-солістка галичанка, що має найвище звання народної артистки не тільки України, але і всього червоного царства. Я знаю, що співачок із таким захоплюючим тембром та індивідуальним чаром голосу, не знайдено багато у світі. На всякий випадок у Метрополітан опері такого красиво-барвистого голосу в наші часи немає. Дирекція опери „Ля Скаля" у Міляно запросила не кого іншого, а тільки її виконати ролю Парасі, в опері Мусорґського (за Гоголем) „Сорочинський ярмарок". У розмові з нею згадували італійці і безсмертну Соломію Крушельницьку. З великими успіхами виступала Стеф'юк ще і в Болгарії, Югославії, Франції, Еспанії, Голляндії, Німеччині (схід.) та Канаді. В Києві вирізнилась вона в головних ролях опер „Травіята", „Ріґолетто" (Верді), „Манон" (Масне), „Таємному шлюбі" (Чімороза) та інших.

На платівці, маємо 13 народних пісень, кожна виконана на такому високому рівні, що бажко будь-якій з них віддати перевагу. Підзаголовок до них міг би бути : пісні про дівочу долю. Передусім полонить зразу кожного витончений мистецький смак співачки, її музикальність і отой прегарної барви вирівняний, сріблистий звук голосу.

Мистецтво фортепіянового супроводу на цій платівці в руках блискучого мистця клявіятури, піяніста — якось цим разом навіть українця — Костянтина Фесенка. Своєю грою він вповні дорівнює найвищому рівневі співу нашої мисткині.

При тому не можна поминути одного завваження, а саме, що мистецтво цього співу не зовсім сприємливе для найширших кіл слухачів. Їхню бо повну вартість і одухотвореність виконання потрапляють належно оцінити ті з найкультурніших і наймузикальніших звеличників вокалу.

* * *

Перша пісня „Ой піду я до млина" шпарка і коверзлива. Дівчина має зустріти свого коханого і вони посваряться за яблучко чи за сливочку. Проте примирливе „Поцілуй же ти мене, моє серденько" закінчує усе гаразд. Співачка виводить цю пісню з темпераментом і легким гумором. Друга пісня „Закувала зазуленька, закувала" сповнена глибокого суму і туги дочки за далекою матір'ю. Бо „тяжко жити на чужині та не легко". Безрадісність дівочих почувань змальовує співачка з відтінком глибокої переконливости. В розкішній, мажорній пісні з яскравою фортепіяновою паліт-

(Закінчення на стор. 3)

Василь Сокіл

СЕРПНЕВИЙ „ВРОЖАЙ"

1.

Серпень для хліборобів в Україні — гаряча пора завершення збирання врожаю зернових культур. Натомість для міського трудівника — це найприємніший час відпустки, відпочинку від річної втоми.

Переглядаючи серпневі числа „Літературної України", не можна з певністю сказати чим насправді був цей місяць для українських літераторів: радісною порою жнив, чи звичайною від пусткою від клопітних справ.

Зрозуміло, минулі місяці. від квітня до серпня, були лише оранкою давно необроблюваного поля та подекуди сівбою нових ідей, для вкорінення яких, не кажучи про визрівання, потрібен немалий час. Проте ніхто не може розрахувати на врожай без належного догляду за посівами, за ростом пагінців, підживлюючи їх добривами та виполюючи бур'яни. Між сівбою та жнивами нема часу на тривалу відпустку.

А щось ніби схоже, що після бурхливих попередніх місяців у серпні значно пригасла запальність виступів діячів культури, знизилася тональність „гласности" і все поволі стає на „свої місця".

Показовим з цього погляду ч.31-ше газети за 30-те липня. У ній читаємо інформацію„у Спілці письменників України" про поширене засідання секретаріяту правління за участю керівників друкованих органів СПУ. Ю. Мушкевич розповів присутнім про зустріч керівників творчих спілок з партійними керівниками, яка відбулася у ЦК КПСС. Після цієї інформації виступило 12 письменників. Що і як вони говорили, — газета про це не сказала. (Згадайте кілька попередніх публікацій у „Літературній Україні", коли кожен письменницький, часом дуже гострий і одвертий виступ, був повністю надрукований). Тепер, як у „давні, хороші" часи все зведено до канцелярських загальників: „відбувся обмін думок", „повідомлено про творчі плани журналів",„маємо певні досягнення", але відзначаються „значні прорахунки". Одночасно з цим лунає чутка вказівки: „зустріч у ЦК КПРС... вимагає від керівництва нашої спілки, друкованих органів зваженого, відповідального ставлення до осягнення складних процесів, що відбуваються в суспільстві."

Отож виходить, на тій зустрічі напевне партійні діячі сказали, що досі письменники безпідповідально ставилися до складних процесів і належно попереджено їх, щоб вони зважили на це.

І не розбазікувались на „сторонні" теми, а зосередилися на першочергових завданнях (їх названо): „реальне життя радянської людини, поліпшення житла, робота торгівлі, транспорту, сфери послуг, (комплекс соціяльно-економічних проблем." Оце вам, відважні бійці перебудовного фронту, керівна вказівка, про що писати, про що підіймати свій голос. Нема важливіших проблем. Не існує інших значних конфліктних питань. Хто там розбалакується відносно національної несправедливости? Хто це намагається підірвати монолітну єдність народів? Нещадно викривати все чуже природі нашого найдемократичнішого устрою! Утверджувати моральні цінності соціялізму, посилювати віру людей у переможний поступ. Усі ці питання, — гучно проголошені під час тієї зустрічі набувають особливого звучання напередодні 70-річчя великого жовтня.

Дійсно, пора зупинитися у викритті всіх злочинів влади проти народів Союзу, бо де ж тоді опиниться ота бучна „велич жовтня"?

І напевне вельми відповідально зважили керівники СПУ та редактори друкованих органів на ці недвозначні попередження ЦК КПСС. Уже в цьому числі „Літературної України" лише єдина стаття наукових діячів М. Брайчевського, К. Стецюка, О. Апановича та В. Хижняка продовжує викриття злочинів проти української історії й культури. В ній пишеться, скільки непоправної шкоди заподіяно архітектурному комплексу Київського братства і Києво-Могилянської академії та що й нині триває варварське нищення унікальної пам'ятки української культури. Інші статті чи інформації схожі на набридлу жуйку з минулих часів.

У наступному числі газети знову ж така одна — єдина стаття продовжує тему загрози Чигрину від запланованої побудови атомної електростанції. Щоб не згасла остаточно тема долі української мови, друкується стаття про збирача народних говірок Закарпаття М. Грицака та наукового характеру дослідження Л. Скрипника та Н. Дзятківської „Власні імена людей".

Закінчення буде.

ЧИСТОТА МИСТЕЦТВА

СФУЖО

Лідія Бурачинська

ДУМКИ ПРО ІСТОРІЮ ОДЯГУ

Недавно появилася в „Свободі" (ч. 141 з 25-го липня 1987 моя згадка про книжку К.К.Стамерова, видану у 1978 році в СССР. Її назва була „Нариси з історії костюмів" і в ній автор дав історичний огляд одягу від передісторичного часу аж до кінця XVIII сторіччя. Поміж одягами різних народів подано історію українського вбрання від скитських часів аж до козацької доби. Обговорюючи цей твір, я вітала цю працю, якої в нашій фаховій літературі ще не було. Послідовність одягів добре угрупована, розвиток їх представлений численними рисунками, що ілюструють усі його фази. Найбільше я була втішена українською частиною, що їй автор присвятив багато уваги.

Та рівночасно я висловила застереження до поданого матеріялу. Обговоривши скитську добу, автор приступив до опису княжої доби. Він назвав цей період „костюмами стародавньої Русі" і включив у свій опис не тільки княжу добу на наших землях, але й засягнув сюди одяг Московщини, а також частинно Білорусі. Він пішов у тому напрямку за історичною розв'язкою „старшого брата", що відбирає нам безпосередній зв'язок з побутом і культурою княжої доби. Адже княжа доба, яка розпочалася й діяла на наших землях, розвивала свої державнотворчі сили і творила свою культуру власним зусиллям. Хрищення України в 988 році було виявом бажання нашої верхівки, без співдії сусідніх народів, що були тоді далеко позаду нас.

Я боялася, щоб хтонебудь нетямущий не прийняв цієї теорії за вказівку для одягу княжої доби. І так воно сталося! Проминуло вісім років і на нашому книжковому ринку появилася англомовна книжка „History of Ukrainian Costume". Видана в Мелборні, Австралія, без подання автора чи перекладача, з єдиним прізвищем мисткині Христини Сеньків, що живе в Канаді. Є лаконічна згадка про те, що це перше видання забезпечив від копіювання Юрій Ткач. Чи це мав би бути ініціятор цього видання?

Отже, в чому його помилка? Він прийняв опис костюмів „стародавньої Русі", так як К.К.Стамеров це випровадив. У описі жіночого вбрання він з'ясував поміж поясним одягом московську „поньову", зодягнену молодицю у такий же „навершник", а молоду дівчину вбрав у „занавіску", себто в запаску, яка зодягає цілу постать. Поміж головним покривом знаходимо „повойник", себто чепець, що його вживали у давнину на Московщині.

Та й ці частини фігурують не тільки в рисунках. Автор теперішньої книжки вираховує їх також між частинами жіночого одягу стародавньої Русі і вважає їх відповідними для кожної, що хотіла б зодягнутися в таке вбрання. Не застановляється над тим, що в описі українських учених, які не діяли підо впливом совєтської теорії, ніде немає й згадки про такі частини одягу. Хведір Вовк у своїй праці „Студії з української етнографії та антропології" з 1928 року дає докладний огляд народного одягу й ніде не згадує про „поньову" чи „навершник". Катерина Матейко, яка видала в 1976 році обширну працю „Український народний одяг", також хоча йде за совєтською теорією „стародавньої Русі", спільної прабатьківщини трьох народів — послідовно оминає назви тих атрибутів московського народного вбрання. Натомість дослідник Дімітрій Зеленін у своїй праці „Женские головные уборы восточных словян" поставив собі завдання дослідити походження і розвиток покриву голови в Україні, Московщині і Білорусі, у нього назва „повойник" знаходиться поміж частинами московського народного вбрання.

Отже, що маємо зробити з тими трьома чи чотирьома частинами московського історичного одягу? Від часу її появи книжка вже помітно розійшлася і може вплинути на загальне розуміння одягу княжої доби. Хіба прибити на ті частини печатку-перехрестя, яке остерегло б шукачів давніх зразків нашого народного огяду? Та на цьому не кінчаються неправильні інформації цієї книжки. У тому творі співдіє ще одна співробітниця. В її випадку докладно подано її прізвище і перебіг мистецького навчання. Це є Христина Сеньків, яка є авторкою цікавого кольорового вкладу в цій книжці. Він подає цілий ряд історичного народного вбрання, що мало б доповнити чорнобілі рисунки.

Цей вклад починається зразками скитського одягу так, як він увижається нам тепер з історичної перспективи. Припускаємо, що він добрий, коли взяти до уваги скупі відомості, що їх маємо з того часу. Одне зацікавлює нас, а саме — ноги скита взуті в такі ж капчурі, що їх носять наші гуцули. Правда, матеріял для скитських капчурів дала шкіра, а — гуцульські виконані з домашнього сукна. Все ж таки точна форма каже нам догадуватись про впливи, що збереглися на Гуцульщині з прадавніх часів.

Далі кольорові рисунки змальовують одяг різної доби. Заможну жінку княжої доби малярка вбрала в „навершник", що ледве чи траплялося в Україні, а дівчину закрила „занавіскою". Дальші малюнки княжої доби, козацького старшини з дружиною, гетьмана і гетьманші, козацької пари і багатих і вбогих міщан виконані згідно з історичними зразками. Застановляє нас тільки, чому авторка не використала в рисунку привабу української вишивки, що вже в тому часі прикрашувала українське народне вбрання? Її спроби тут і там вишивку примінити — не передають її властивого чару.

На кінці кольорового вкладу є поданий ряд зразків регіонального народного одягу. Нехай це будуть зразки з XVIII сторіччя, то ж неможлива така зміна впродовж двох століть! Адже поліщучка чи гуцулка не могли зодягатися в у сорочку до п'ят! Перша з них ходила по замоклому ґрунті, а друга їхала верхи або ходила по горах. Та й звідкіля в поліщучки взялася плахта, якої вона і досьогодні не знала, а в гуцулки відсутнє замилування до живого кольору, що так оживляє її сильветку. Чому з Закарпаття малярка вибрала саме той зразок одягу, що піддався мадярському впливові?

Це все питання, на які не маємо відповіді. Біда тільки, що ці образочки йдуть у широкі маси і знайдуть наслідувачів. І будуть покликуватись на „історичну" сильветку подану у книжці. А та „історичність" полягає у зовсім інших прикметах, ніж схоплені й передані тут. Жаль, що авторка тих кольорових рисунків не передумала добре підходу і в такий спосіб це подала.

Гуцульська...

(Закінчення зі ст. 2)

рою „Ой вийся хмелю", дівчина просить матір пустити її до криниці, бо там козак коня напуває, її дожидає. Цю пісню хочеться слухати багато разів.

Коли б хтось запитав, котра пісня мені, особисто, найбільш припала до вподоби, то це, безсумнівно, буде „Ой коли б я була знала". Тут, до болю хвилююча дівоча розповідь жалкування за молодістю. Від першого прослухання зачарує вона слухача, як своєю мелодією, так тематикою та переданням. Дівчина жаліє, що не „мандрувала" та не „провідала світу"; їй болить, що літа молодії проходять марне. Дуже чуло, немов власну долю, зобразила співачка тонами оцю пісню. Тут і Шевченко-Лисенківська „Ой одна я, одна" і Леонтовичівська „Ой з-за гори кам'яної" так і зринають у душі слухача.

На першій сторінці платівки почуємо ще три інші перлини: чудову „Котилася зірка та із підвечірка", де дівчина звірюється козакові, що її хочуть видати заміж за іншого. В мелодійній же „Ой зацвіла червона калина", дочка нарікає перед матір'ю на своє гірке життя із п'яницею. А відому Леонтовичеву хорову „Вишні-черешні розвиваються" слухаємо зі справжньою відрадою, як сольову пісню. З якою ж багатогранністю своєї інтерпретації передає Марія примхливість кумів!

М. Стеф'юк

На другій сторінці платівки перша пісня пов'язана теж із Леонтовичем, бо знову почуємо одну з його обробок як сольову річ, „Мала мати одну дочку". Ота мати не дала дочці щастя — долі, віддавши її заміж за п'яницю. „Ой я буду ждати", це пісня-туга дочки за рідним, далеким батьком, що його в непевності дожидає вона. Обидві пісні передає співачка із пронизливим драматизмом життєвої правди.

„Ой у полі тихий вітер віє" любовна, пристрасна, одна з найбільш відомих і виконуваних пісень в обробці Лятошинського. Це веселкова перепалка дівчини з козаком у полі, яку досконало відтворює мисткиня. Ще порадує нас наше сопрано окриленою „Ой темная та невидная нічenька", де чуємо нарікання молодиці, що вийшла заміж за козака старого, який у корчмі попиває. Коли ж вона покладе його спати, то сама піде, під спів соловейка, в сад зелений гуляти. В „Ой давно, давно" дочка далеко від батька, тужить за ним. В нього була вона, як рожа, а тепер стала, як „трава в'яла". Тут знову щирий спів без будь-якого ефектярства.

Зовсім неждано платівка кінчиться знаною хоровою трагічною, ще раз Леонтовичівською, „Козака несуть". Похоронна пісня, наперекір усім большевицьким законам і засадам, на закінчення платівки? Нечувана річ. Пероочення цензури? А де ж оте „жить стало веселєй"? Усе ж таки співачка співає переконливо, мабуть, віщо, похоронний марш. І хіба нікому іншому, як російсько-большевицькій віджилій, збанкрутованій системі поневолення.

У ВАШІНГТОНІ В СЕРЕДУ, 23-го вересня ц.р., президент Роналд Реґен прийняв в Овальному бюрі Натана Шаранського, колишнього совєтського дисидента. Розмови велись на тему виїзду жидів з СССР. Н. Шаранський емігрував до Ізраїля минулого року після дев'ятьлітнього перебування в совєських концтаборах. На авдієнції він був у товаристві своєї дружини Авіталь.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ асигнування фондів у середу, 23-го вересня ц.р., проголосувала щоби зменшити фонди для Комісії громадських прав ЗСА і обмежила вживання цих фондів. Цю акцію Сенат перевів на базі закидів, що комісія не виконує задовільно своїх обов'язків і є тільки знарряддям в руках Уряду.

ЗАКЛИК

У суботу, 3-го жовтня ц. р., у Філядельфії відбудеться Український День, присвячений 200-літтю Конституції ЗСА і Тисячоліттю Християнства в Україні підготований Українським Громадським Комітетом 200-річчя Конституції ЗСА. З цього приводу Екзекутива Громадського Комітету ввічливо запрошує всі українські товариства, парафії всіх трьох віровизнань і все українське громадянство, а зокрема молодечі організації в однострoях, до зорганізованої участи в програмах Українського Дня в Філядельфії. Кожна група повинна мати напис з назвами своєї групи і місцевістю. Побажані прапори: український і власний, якщо такий має дана організація. В кінцевій групі оформляться всі ті, які прийдуть індивідуально. Збірка всіх учасників о год. 1-ій по полудні на площі Кеннеді (16-та вул. і Кеннеді Булевард) в суботу, 3-го жовтня, в Філядельфії. По ближчі інформації просимо звертатися до Степана Гавриша на число тел. (215) 455-3774.

Український Громадський Комітет 200-річчя Конституції ЗСА

3-го жовтня 1987 р.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ у Філядельфії, Па.

присвячений

200-літтю американської Конституції і Тисячоліттю Християнства в Україні

- **МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД** — год. 1-ша збірка українців на Площі Кеннеді (16-та вул. і Кеннеді булевард)

  Год. 2-га початок маніфестації — від Площі Кеннеді до Площі Незалежности (5-та і Честнат вул.) по Честнат вул.
- Год. 3-тя по пол. — Церемонія зложення вінка біля Дзвону Свободи на Площі Незалежности.
- Год. 3:15 — Виступ промовців на Площі Незалежности.

24-го жовтня до 29-го листопада 1987 р.

PORT OF HISTORY MUSEUM міста ФІЛЯДЕЛЬФІЇ та УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ 200-РІЧЧЯ КОНСТИТУЦІЇ ЗСА

впаштовують ВИСТАВКУ КАРТИН

МИКОЛИ БЕРВІНЧАКА І ЯКОВА ГНІЗДОВСЬКОГО

"THE UKRAINIAN AMERICAN EXPERIENCE"

Відкриття — п'ятниця, 23-го жовтня, год. 8-ма вечора

Гостинний куратор — ХРИСТИНА ЧОРПІТА

The Port of History Museum, Penn's Landing Delaware Avenue at Walnut St., Philadelphia, Pa.

Комітет ввічливо запрошує всі українські товариства, парафії всіх віровизнань і все українське громадянство до численної участи в Українські Дні в Філядельфії.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

У „Свободі" ч. 178 з 17-го вересня 1987 року в статті Яр. Климовського про Андрія Ількова, восьмий рядок згори слід читати: „згадувати людину". У другому підвалі, тобто в наступному числі середуща колонка, 12-ий рядок згори слід читати: „принаймні декілька спектаклів". Ред.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п. д-ра

ІЛЛІ МУЛИ

визначного мецената і довголітнього представника ФКУ в Чикаго, незабутнього і незаступимого члена великої української гарвардської сім'ї — духовні опікуни ФКУ відправлять

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

о. крилошанин Петро Огірко, у п'ятницю, 2-го жовтня 1987 р., о год. 9-ій ранку в УКЦеркві Покрови Пресвятої Богородиці в Озон Парку, Н. Й.;

о. протопресвітер Іван Ткачук, в неділю, 4-го жовтня 1987 р., о год. 10-ій ранку в УПЦеркві Всіх Святих в Ню Йорку, Н. Й.

Просимо про молитви за вічний спокій і радість душі Покійного.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Дирекція Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету (УНІГУ)

Головна Екзекутива Фонду Катедр Українознавства (ФКУ)

ПОДЯКА

В часі затяжної, довгої недуги

мого МУЖА

бл. п.

Михайла Пежанського

зазнала я багато серця від Приятелів.

Цією дорогою спішу хоч частинно зложити подяку.

Перш усього щиро дякую Високопреподобним Отцям: Григорієві Хмилярові, ЧСВВ, за уділення Маслосвятія в годині смерти бл. п. Михайлові, пароховi в Асторії Христофорові Войтині, ЧСВВ за відправлення Парастасу та Панахиди і прощальні слова, Левові Ґольдейл, ЧСВВ за відправлення Панахиди, Похоронної Служби Божої, як рівнож за тепле прощальне слово, Павлові Сандріч, ЧСВВ за переведення похорону та запечатання гробу, як і пл. сен. Тимошеві Білостоцькому за служіння при відправах.

Сердечно дякую інж. Богданові Полянському з Ню Джерзі за часті відвідини Хворого та несення сталої помочі в потребі. Спеціяльна подяка пл. сен. Володимирові Корназі, який щиро-сердечно ніс поміч в кожній потребі, часто відвідував Хворого, а спеціяльно в годині смерти був присутній зі мною, та занявся всіма формальностями, зв'язаними з похотоном. Зокрема сердечна подяка пл. сен. Люсі Макаревич, яка не відступила від мене в хвилині смерти мого Мужа, та старалася злагіднити мій біль. Дякую пл. сен. Гандзі Коренець за зорганізування тризни. Дякую за чисельні співчуття усні, письмові чи телефонічні.

Сердечна подяка за зворушливі, багатозмістовні промови при домовині та на тризні. Промовляли: ред. Кедрин-Рудницький — НТШ, інж. Іван Заяць — УВАН, інж. Микола Турецький — Нюйоркський Відділ Т-ва Інженерів, інж. Юрій Базилевський — Гол. Управа Т-ва Інженерів, Богдан Михайлів — Пл. Фундація, пл. сен. Петро Содоль — ГПБ та Лісова Школа, пл. сен. Стаха Гойдиш — КПРада і КПС, пл. сен. Ляся Старосольська — ОПС. На стипі промовляли: начальний Пластун Юрій Старосольський, пл. сен. Роман Рогожа ЛЧ, інж. Анатоль Вовк від Термінологічного Центру НТШ, мґр Ярослав Шав'як. Від родини дякувала Дарія-Пежанська-Ярошевич.

Дякую Лісовим Чортам та Родині за несення домовини до гробниці. Сердечна подяка Греблям, Лісовим Чортам та Родині і Приятелям за участь в похоронах і відпровадження на вічний спочинок Покійника.

Дякую за квіти, численні молитви та Служби Божі в намірені за здоров'я, а опісля за спокій душі бл. п. Михайла.

На Служби Божі зложили: Базарко Наталія, Стеля Глива, Іван і Марія Ґумовські, Джус Іванна, Калина Ольга, Кекіш Борис, Королюк Софія, Ластовецький Андрій і Дозя, Позинський Мирослав, д-р Макаревич Іван і Наталія, д-р Макарушка Ярослав і Марія, Масюкевич Ольга, Мриглод Марія, д-р Мриц Богдан і Тамара, Островерха Галина, д-р Стець Марія, Трешньовська Ірена і Лідія, Яросевич Ярослава.

В пам'ять Покійного Михайла зложили датки:

Інж. Кохановський Зенон на Гарвардський Проєкт „Millennium";
Інж. Мельник Евген і Ірена на НТШ;
Годованець Галя і Юрій на Патріярхальну Пресу.
На Пластову Пресу: Шлях, Готуйсь, Юнак — $1765.00.

Подяка власникові Фірми Ярема п. Лює за дбайливе та солідне переведення похорону.

Нехай Господь винагородить Вас щедрими ласками.

Дружина ЛЮБОМИРА ПЕЖАНСЬКА

З приводу відходу у Вічність

бл. п.

СОФІЇ ДЕСЯК

пересилаємо

Ірені, Галині та їхнім Родинам

вислови глибокого співчуття, а замість квітів складаємо 785.00 долярів на українську православну церкву СВВ. ПЕТРА І ПАВЛА в ҐЛЕН СПЕЙ, Н. Й.

В. Геймур — 100 дол.; П. і К. Стокальські, С. Темницька, М. Рудик, В. і Г. Біровці, співробітники п. Г. Майстренко — по 50 дол.; І. і Р. Клим — 40 дол.; Ю. Грицюк, Ю. і Л. Костюк — по 30 дол.; Б. і М. Цимбалісті, К. і П. Малахові, А. Бойчук, Т. і О. Гунчаки, І. і М. Фізери, К. і Є. Варґас, Р. і Ф. Аппелтт, Ю. і В. Кушніри — по 25 дол.; Л. Шевченко, Ю. Паш, Е. Козіцька — по 20 дол.; Г. і Р. Петренки — 25 дол.; О. Труш, М. Оленська — по 10 дол.; Р. Скіць — 5 дол.; Сестрицтво Св. Марії в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. — 25 дол.

Щира подяка всім жертводавцям.

Управа Церкви

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями й Знайомими, що 4-го вересня 1987 року відійшов від нас у Вічність по довгій і важкій недузі на 78-му році життя

наш Найдорожчий ТАТО і ДІДО

бл. п.

ВАСИЛЬ КНІГИНИЦЬКИЙ

уроджений в Серафинцях, повіт Городенка, Україна.

ПОХОРОН відбувся у вівторок, 8-го вересня 1987 р. у церкві Різдва Пречистої Діви Марії, Лос Анджелес, Каліфорнія.

Залишив у глибокому смутку:

дочку — д-р УЛЯНУ КНІГИНИЦЬКУ
зятя — д-р ІВАНА ФАЛАЗАРАНА
внука — ВАСИЛЬКА
внучку — ЙОАННУ
кузинку — ВАСИЛИНУ КОЗАЧЕНКО
Близчу і дальшу Родину в Америці, Канаді і Україні

З благородним серцем Він все своє життя робив тільки добро.

Спи, Дідусю, Спи.

НЮЙОРКСЬКА ФІРМА Китайський центр господарської робочої сили, заснована і проваджена американськими китайцями, підписала умову на спровадження китайських селян на тимчасову рільчину працю до Америки.

МОЛОДИЙ ЗАХІДНОНІМЕЦЬКИЙ пілот Матіяс Руст, який недавно був засуджений в Москві за порушення совєтського кордону і приземлення малим літаком „Сессна" на Червоній площі на чотири роки примусових робіт в концтаборі, вніс прохання до Верховного суду СССР про помилування. Представник міністерства закордонних справ СССР Боріс Пядишев заявив кореспондентам, що прохання Руста розгляне Президія Верховної Ради СССР, у компетенції якої є справи помилування, чи зниження реченця засуду. При тій нагоді Пядешев повідомив, що Руст ще перебуває в московській тюрмі Лєфортово і йому дано можливість переглянути судові акта обвинувачення.

З лемківською піснею до Канади й Америки

В 1956 році створилася можливість покликати до життя Українське Суспільно-Культурне Товариство в Польщі і цей момент порівняно найкраще використали мешканці Лемківщини, повертаючи у свої сторони. Люди за тяжко запрацьовані гроші відкуповували від нових осадників свою прадідівську землю і власний маєток.

Саме на час повороту наших людей припадає час народин ансамблю „Лемковина", яка від самих початків свого існування по сьогоднішні дні переживала різні організаційні фази, мала різнорідний репертуар і виконавців, мала свої високі мистецькі піднесення й мала свої упадки.

Організатором ансамблю „Лемковина" була так звана Лемківська секція УСКТ, яка не визнавала себе українцями. Секцію очолювали Михайло Донський, Павло Стефанівський та Федір Ґоч. Деякі псевдоідеологи хотіли тоді використати секцію до розбиття між українцями в Польщі. Сьогодні їхні континуатори в Польщі, як, наприклад, Єжи Герасимович і йому подібні, далі стоять на позиціях баламучення українського населення Лемківщини щодо його національної приналежности.

Однак після ліквідації секції її колишній провід перейшов в ряди УСКТ і ансамбль „Лемковина" став складовою частиною культурної діяльности цієї організації.

В рамках УСКТ мені припало на долю довгі роки співпрацювати з капелею „Лемковина", а зокрема з її музичним інструктором Ярославом Троханівським та мґром Павлом Стефанівським, який був і залишається організаційно-мистецькою душею капелі. Не зважаючи на роки і пережиття Павла, він не лише як знавець рідного фолкльору, але і як всесторонній культурний інструктор з правдивим подивом і глибоким захопленням виконує танці. Він здружився з рідною піснею у своїй рідній Білянці. Виконавці ансамблю доїжджають на репетиції біля 50-70 км.

З репертуару „Лемковини", її виступів багато запам'яталося на все життя: „Гори наші, гори", „Чом, чом, земле моя". Деякі забулися, але вони знову відродяться в найближчих днях. Чисті дзвінкі голоси відтворять ніжність ансамблю „Лемковина" і понесуть у щасливе дитинство.

Ми тут у вільному світі зобов'язані допомогти братам по крові. Буде нагода застановитися над місцем в історії рідного народу.

Хай же дзвенить і не вмовкає наша пісня. Співай же, чаруюча „Лемковино", розсипай по світі славу синів твоїх, піснею глибокою, як море, безмежною, як небо і як вітер нестримною.

Ярослав Стех
(„Новий Шлях")

Ню Джерзі приготовляється до Тисячоліття

Проф. Іван Головінський, голова Комітету Тисячоліття стейту Ню Джерзі, і його заступник інж. Олексій Данчук на авдієнції у Владики Стефана Сулика в Митрополичій канцелярії у Філядельфії 25-го липня 1987 року.

Після перерви у літні місяці стейтовий громадський Комітет Тисячоліття Християнства України під проводом голови проф. Івана Головінського і його заступника інж. Олексія Данчука та при допомозі підкомітетів приспішує закінчувати заплановані програми.

Усі акції матимуть загальностейтовий характер, а над окремими імпрезами — парохіяльними і громадськими працюють місцеві комітети, приготовляючи їх відповідно до своїх умов і можливостей.

Стейтові акції і імпрези на 1988 рік включають: у січні — офіційну частину в Трентоні, столиці стейту, у формі пресової конференції і відповідних проклямацій у стейтовій леґіслятурі; у червні — концертну програму під час річного, 14-го з черги українського стейтового фестивалю в Ґарден Стейт Артс Центрі; у жовтні — наукову конференцію в одному з американських університетів, та на закінчення — урочистий бенкет.

На найближчому пленарному засіданні Комітету (26-го вересня о год. 10-ій рано в Народному Домі в Ірвінґтоні) усі пляни — після звітів референтів із підготовчої роботи — будуть доведені до кінця. В міжчасі проєкти мистецької афіші, летючок і запрошень приготовляють стейтові мистці.

У 1987 році відбулись важливі події у зв'язку з відзначуванням Тисячоліття. Передусім дві делеґації Комітету під проводом голови проф. Івана Головінського відвідали українські митрополії, щоб дістати благословення Владики Мстислава з Бавнд Бруку і Владики Стефана з Філядельфії та запросити їх і усе українське духовенство до участи у стейтових святкуваннях. Перша авдієнція відбулася 18-го червня, друга — 25-го липня.

Велике всенаціональне свято відбулось 16-го серпня в Бавнд Бруку під проводом Митрополита Мстислава з нагоди відкриття і посвячення величавого пам'ятника княгині Ользі на площі біля церкви св. Андрія при великім здвизі народу.

Варто ще пригадати офіційну церемонію на американському форумі, коли губернатор Кейн у проклямації з 15-го травня ц.р., виданій в стейтовім бюрі в Нюарку, проголосив рік 1988 -ий роком Тисячоліття Християнства України в стейті Ню Джерзі із закликом до свободолюбних мешканців стейту прилучитися до святкування цього історичного року із сусідами українського походження. Подібну проклямацію проголосив сенат Пенсильвенії у Гарізбурзі 24-го червня ц.р. з участю Владики Стефана.

Багато ще праці перед Комітетом, щоб справді величаво завершити святкування, ціллю яких є не лише відзначити цю важливу історичну релігійно-політичну дату у своїй громаді, але й показати чужинцям окремішність української культурної історії, якої основою була українська Церква, без огляду на різнородність деномінацій, її літургічний обряд та пов'язане з нею архітектурне, музичне і образотворче мистецтво та письменну творчість.

Дора Рак

Совєтська...

(Закінчення зі ст. 2)

га зовсім не потягає за собою конечности боротьби з церквою та дискримінації її прихильників.

Совєтський „науковий атеїзм" має на меті не встановлення правди, але служить інструментом антирелігійної пропаганди. Совєтський атеїзм радикальний і нетолеранційний. Він базується на запереченні права громадян мати власні переконання і тому він відкидає інші форми атеїзму як непослідовні та ненаукові. Особливістю совєтського атеїзму є його конфесіональний характер. Совєтські атеїсти зобов'язані визнавати свій атеїзм, протилежно до всіх інших невіруючих, для яких це лише справа особистих переконань. Совєтський атеїзм — конфесія, віра. Він має своє святе письмо, свої обряди і символи, свою апологетику. Він не може миритися з байдужістю своїх визнавців до справ віри. Не диво, отже, коли жерці совєтської ідеології б'ють на тривогу з причини байдужости людей до атеїстичного виховання, особливо серед молоді та вчителів, що є виявом байдужости до самої державної ідеології. А ідеологічна монокультура не може дозволити громадянам навіть заховати невтральність у справах релігії та світогляду.

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

КАТЕРИНА ГУК СТРЕЧАК, член УНС Відд. 361-го Т-ва „Дністер" в Ню Йорку, Н.Й., померла 26-го липня 1987 року на 86-му році життя. Нар. 28-го вересня 1900 року в Шешеровичах, Галичина. Членом УНС стала 1939 року. Залишила у смутку дочку Марилін Кусічан. Похорон відбувся в Оклагома Сіті, Окла.

Вічна Їй Пам'ять!

С. Чума, секр.

ДОМКА КІННАС, член УНС Відд. 150-го ім. М. Грушевського в Піттсфілді, Масс., померла 16-го липня 1987 року на 98-му році життя. Нар. 1888 року в Україні. Членом УНС стала 1944 року. Залишила у смутку сина Тому. Похорон відбувся на цвинтарі Св. Йосифа у Піттсфілді, Масс.

Вічна Їй Пам'ять!

Лідія Гуда, секр.